

Liberecké tramvaje III.

Regiotram Nisa

Odborná exkurze VTK při DP-Metro
květen 2009

Z našich minulých návštěv Dopravního podniku města Liberec si jistě pamatujete, že původní úzkorozchodný (1 000 mm) tramvajový provoz na městské trati, tj. v úseku Horní Hanychov – Lidové sady, byl již v plném rozsahu převeden na normální rozchod (1 435 mm). Meziměstská tramvajová trať z libereckého terminálu MHD Fügnerova do Jablonce nad Nisou je tak posledním úzkorozchodným tramvajovým provozem u nás.

A právě v souvislosti s touto tratí se často mluví o projektu **Regiotram Nisa**. Byla by ovšem chyba myslet si, že Regiotram Nisa (dále RTN) je jen řešením kolejové dopravy mezi Libercem a Jabloncem n.N. Ve skutečnosti jde o komplexní řešení dopravní obslužnosti regionu s tím, že v navrhovaném systému měla mít hlavní slovo kolejová doprava, a to včetně návaznosti na okolní dopravní systémy v zahraničí. V rámci projektu měly být pro vytvoření sítě využity a propojeny železniční i tramvajové tratě s využitím vozidel schopných smíšeného provozu po obou kolejových systémech, tzv. TRAM-TRAIN.

Projekt RTN byl rozdělen do sedmi částí:

RTN.1: železniční trať Hrádek n.N. – Liberec – Jablonec n.N, tramvajové tratě v Liberci a Jablonci n.N, meziměstská tramvajová trať Liberec – Proseč n.N.

RTN.2: železniční trať Jablonecké Paseky – Smržovka – Tanvald

RTN.3: železniční trať Tanvald – Harrachov a nová tramvajová trať v Harrachově

RTN.4: železniční trať Hrádek n.N – Zittau

RTN.5: železniční trať Smržovka – Josefův důl

RTN.6: železniční trať Tanvald – Železný Brod

RTN.7: železniční trať Liberec – Raspenava – Frýdlant a Raspenava – Bílý Potok

Hlavní cíle projektu byly postaveny takto:

- 1) Vytvoření pátečních tras kolejové dopravy RTN 1 – RTN 7.
- 2) Zavedení taktového grafikonu se zajištěním návaznosti spojů.
- 3) Provázání železniční a tramvajové infrastruktury s provozem tram-train vozů.
- 4) Multimodální (tj. víceúčelové) terminály –ve vybraných uzlových bodech vytvoření přestupní vazby mezi městskou a meziměstskou autobusovou dopravou a tramvajovou dopravou včetně záchytných parkovišť P+R (Park & Ride), míst krátkodobého zastavení K+R (Kiss & Ride) a pro cyklisty odstavných parkovišť B+R (Bike & Ride).

Všimli jste si asi, že mluvím v minulém čase. Realizace projektu RTN bohužel není levná záležitost. Nejde jen o vybudování nových úseků tratí, terminálů a elektrifikaci železničních tratí. Nemalou položkou by bylo pořízení vozidel schopných provozu v systému tram-train, stejně jako přestavba kolejového svršku tak, aby umožňoval provoz těchto vozidel. A tak se brzdou realizace stávají finance. Tím spíš, že ministerstvo dopravy, i když je partnerem projektu, nezařadilo RTN mezi projekty, které by měly dostat dotace z Evropské unie. V každém případě alespoň části RTN.1 a RTN.2, které jsou přirozenou hlavní tepnou regionu vedoucí údolím řeky Nisy spojující nejvíce obydlené aglomerace, a jejichž projektové rozpracování je nejdál, se snad v dohledné době dočkají alespoň částečné realizace.

Turistická část – Zlatá stezka Českého ráje

Turistická část našeho programu nás zavede do jedné z neznámějších lokalit Českého ráje – na hřebenovou cestu mezi hradem Valdštejn a zámek Hrubá skála. Turistickou mapu lokality najdete na poslední stránce spolu s kilometrží značek. Výchozím a cílovým místem budou buď Sedmihorky nebo Hrubá skála. Popis naplánovaného putování najdete dále. Navržená trasa má včetně odboček cca 12 kilometrů a je středně náročná. Nic Vám ale nebrání podle svých sil si udělat procházku kratší.

Náš výlet začne u hotelového komplexu v lázních **Sedmihorky**. Tyto původní vodoléčebné a klimatické lázně založené majitelem panství A. Lexou z Aehrenthalu a lomnickým lékařem A. Šlechtou byly otevřeny v roce 1842. V sedmdesátých letech se sem sjížděla společnost v čele s Janem Nerudou, která zavedla pojem Český ráj.

Z lázní Sedmihorky stoupáme mírnou lesní silnicí po zelené značce do oblasti Dračích skal, míváme sochu sv. Prokopa z 2. pol. 18. stol. Přicházíme ke skalní rozsedlině zvané Myší díra, tou strmě vystoupáme na prostranství před zámek **Hrubá Skála**. Zámek, postavený na skalách v místě hradu Skály z pol. 14. stol. patřil Valdštejnům, v 16. století za Smiřických byl hrad přestavěn na renesanční zámek a později byl barokně upravován. Romantickou podobu získal novogotickou přestavbou za pánů z Aehrenthalu v polovině 19. stol. Přístupné veřejnosti je nádvoří a vyhlídková věž.

Z parkoviště u rozcestníku pokračujeme po červené značce **Zlaté stezce Českého ráje** do samého srdce skalního města, začneme u vyhlídky na Skále Prachovně, po půl kilometru si uděláme malou odbočku k Adamovu loži. Sochař Jan Chládek mladší zde vytesal v Jeskyni milenců pískovcový Oltář lásky a vedle reliéf nahé milenecké dvojice. Dílo časem zaniklo, zůstala jen široká nízka pohovka, Adamovo lože, symbolizující tři Adamy - prvního člověka, Adama z Valdštejna a majitele panství Františka Adama.

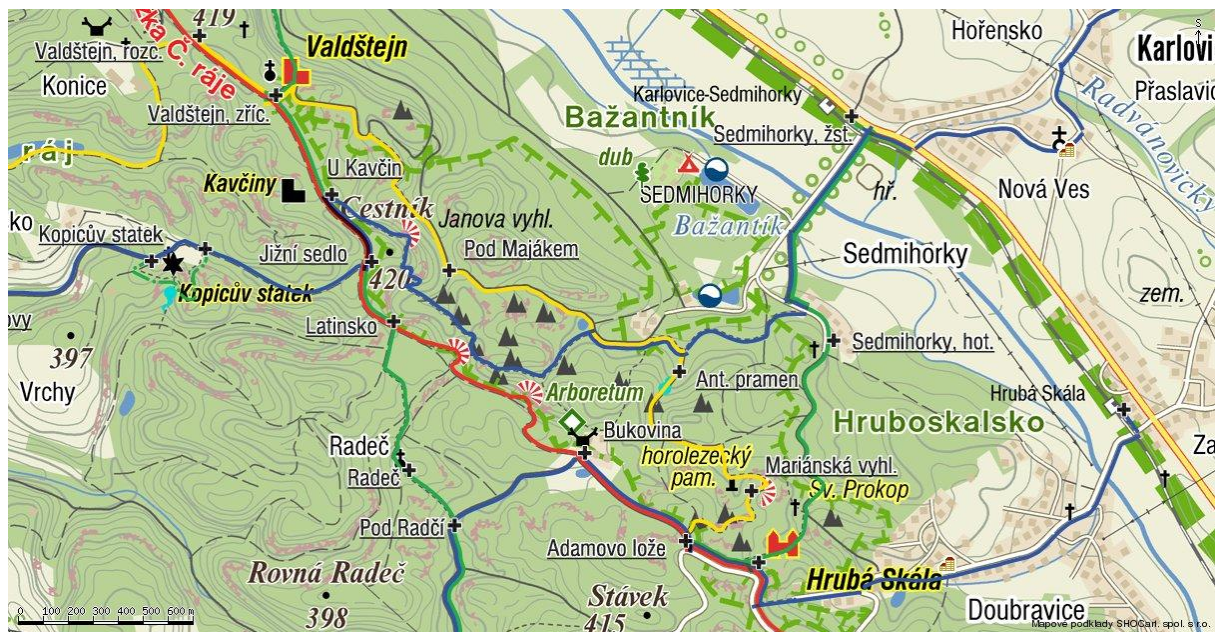
Dále pokračujeme po žluté k symbolickému hřbitovu horolezců a na **Mariánskou vyhlídku**, která je považována za jednu z nejkrásnějších v Českém ráji. Vrátime se na červenou a po pár metrech odbočíme do **arboreta Bukovina**, založeného v roce 1862. Jeho základem je především 35 stromů z oblastí Severní Ameriky.

Pokračujeme stále po červené ke skalním vyhlídkám na Hruboskalské skalní město U lvíčka, Na Kapelu, Zlatou vyhlídku a další.

Nezapomeňte na odbočku modré značky ke **Kopicovu statku**, kde je skalní galerie naivních plastik lidového sochaře Vojtěcha Kopice. Toto unikátní místo nebylo do roku 1989 příliš známé, na skalách nalezneme totiž především náboženské a biblické motivy. Sám Kopicův (Jirošův) statek je jednou z neznámějších staveb lidové architektury v Českém ráji.

Opět se navrátíme na červenou a nakonec dorazíme ke zřícenině hradu **Valdštejn**. Původně gotický hrad, založený ve 13. století je rozprostřen na třech pískovcových pilířích. Byl rodovým hradem pánů z Valdštejna, zpustl po požáru koncem 16. století. V areálu hradu stojí také barokní kaple sv. Jana Nepomuckého. Nyní je hrad Valdštejn v majetku města Turnov.

Od hradu se vydáme zpět po modré **Angrově stezce**, která nás zavede na Janovu vyhlídku. Poté už prudce klesáme, procházíme pod neznámějšími útvary Skaláku, průchodem mezi Sfingou a Mravenčí věží, pod Taktovkou a Kapelníkem. Stezka nás vede kolem upravených pramenů (Kořenského, Josefův, Antonínův) a nakonec přicházíme do lázní Sedmihorky.

Kilometráž vybraných částí turistických tras v oblasti:

Turnov nám. - Hlavatice rozhl. (3,0) - Valdštejn zříc. (4,0) - U Kavčin (4,5) - U Radče (5,0) - Arboretum (6,0) - Hrubá Skála zám. (7,0)

Hrubá Skála žel.st. - Hrubá Skála zám. (2,5)

Karlovice-Sedmihorky žel.zast. - Sedmihorky (1,0) - Ant.pramen (2,0) - Smichousův ryb. (2,5) - Janova vyhl. (4,0) - U Kavčin (4,5) - Kopicův statek (6,0)

Turnov nám. - Pelešany (3,5) - Valdštejn zříc. (4,0) - U Kavčin (4,5) - U Radče (5)

Hrubá Skála zám. - Mariánská vyhl. (1,5) - Ant.pramen (2,5) - Smichousův ryb. (3,0) - Valdštejn zříc. (5,0)

Karlovice-Sedmihorky žel.zast. - Karlovice (1,0) - Hrubá Skála zám. (2,5)